

Sygn. XXIV 475/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 sierpnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXIV Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Paweł Pyzio

Protokolant: sekretarz sądowy Agnieszka Wojcieszka

po rozpoznaniu w dniu 5 sierpnia 2019 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa C. S.

przeciwko Skarbowi Państwa - Centralnemu Zarządowi Służby Więziennej

o zadośćuczynienie

1. oddała powództwo;
2. odstępuje od obciążenia powoda kosztami procesu;
3. przyznaje adwokatowi K. M. ze Skarbu Państwa kwotę 3.600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) wraz z należnym podatkiem VAT, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej wykonywanej z urzędu.

Sygn. akt XXIV C 475/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 16 maja 2016 r. (data prezentaty sądowej), uzupełnionym pismem z dnia 3 lipca 2017 r. oraz pismem z dnia 6 grudnia 2017 r., powód C. S. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Centralnego Zarządu Służby Więziennej kwoty 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty. Wniósł także o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Jednocześnie powód wniósł o zwolnienie go od ponoszenia kosztów sądowych w całości oraz ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu (pозew – k. 2-9, pismo z 03.07.17 r. – k. 256-258, pismo z 06.12.19 r. – k. 340-345).

W uzasadnieniu powód wskazał, że podczas pobytu w Areszcie Śledczym w G., w dniu 11 kwietnia 2013 r. został zakwalifikowany do kategorii „N” jako niebezpieczny. Przy czym powód dodał, że kwalifikacja ta została mu zdjęta dopiero 19 listopada 2015 r. w Areszcie Śledczym (...). Jednocześnie wskazał, że w czasie tego pobytu doświadczył wielu upokarzających sytuacji, wśród nich wymieniając przebywanie w celi jednoosobowej o bardzo małych wymiarach z nieoddzielną toaletą, przebywanie w celi z monitoringiem obejmującym całość pomieszczenia, w tym łóżko i toaletę, rozbieranie do naga przy dwóch funkcjonariuszach i włączonych kamerach monitoringu, codzienne przeszukiwanie celi, skuwanie rąk i nóg łańcuchem przy transporcie i poruszaniu się po sądzie oraz placówkach ochrony zdrowia, brak możliwości uchylecia okna powyżej 10 cm, co uniemożliwiało jakąkolwiek cyrkulację powietrza, otrzymywanie brudnych ubrań, nieotrzymanie środków czystości. Dodatkowo powód wskazał, że poza tymi czynnikami warunki pobytu doprowadziły do zarażenia grzybicą stóp. Powód podniósł, że podobne sytuacje miały miejsce w Areszcie Śledczym B., gdzie dodatkowo doświadczył naruszenia nietykalności cielesnej przez jednego z funkcjonariuszy, a także w Areszcie Śledczym B. i Areszcie Śledczym M.. Zdaniem powoda, wskazana przez niego kwota zadośćuczynienia

o jaką wystąpił jest całkowicie adekwatna do cierpienia i krzywd jakich doznał w związku z przebywaniem w wyżej wymienionych Aresztach Śledczych (pozew – k. 2-9).

W odpowiedzi na pozew z dnia 6 czerwca 2017 r. (data prezentaty sądowej), uzupełnionej pismem z dnia 19 czerwca 2017 r. oraz pismem z dnia 23 sierpnia 2017r., gdzie przedstawiono stanowiska dyrektorów wskazanych przez powoda jednostek penitencjarnych – Dyrektora Aresztu Śledczego (...) w W., Dyrektora Aresztu Śledczego w G., Dyrektora Aresztu Śledczego w B., pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany wskazał, że niedopuszczalne jest zgłoszenie żądania opartego na art. 448 k.c. wobec Skarbu Państwa, nadto powództwo powinno ulec oddaleniu jako nieudowodnione (odpowiedź na pozew – k. 73-77; pismo AŚ B. – k. 79-81; pismo AŚ (...) – k. 105-106; pismo AŚ w G. – k. 120-124; pismo z 19.06.2017 r. - k. 163-164; pismo AŚ (...) – k. 165-166; pismo z 23.08.17 r. – k. 287-291).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2013 r., wydanym przez Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe w Gdańsku X Wydział Karny wobec C. S. zastosowano środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 3 miesięcy od dnia zatrzymania, tj. od dnia 4 kwietnia 2013 r. do dnia 4 lipca 2013 r. (postanowienie - k. 129-131).

Powód był wówczas podejrzany o to, że w okresie od 28 marca 2013 r. do 4 kwietnia 2013 r. w W., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi nieustalonymi osobami w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wziął przemocą jako zakładnika obywatela Królestwa S., narodowości (...), S. A. i następnie przetrzymywał go w nieustalonym miejscu na terenie R., zmuszając żonę S. A., R. A., przebywającą w S., do określonego zachowania się polegającego na rozporządzeniu mieniem, to jest zapłaty w nocy z 3 na 4 kwietnia 2013 r. kwoty okupu w wysokości 166.500 euro, znajdującej się w posiadaniu R. A., w zamian za uwolnienie S. A., tj. o czyn z art. 252 §1 k.k. w zb. z art. 282 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. oraz o to, że w okresie od 28 marca 2013 r. do 4 kwietnia 2013 r. w nieustalonym miejscu na terenie P., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, po uprzednim doprowadzeniu S. A. do stanu bezbronności, zabrał w celu przywłaszczenia zegarek naręczny nieustalonej marki na szkodę S. A., tj. o czyn z art. 280 § 1 k.k. (postanowienie – k. 129-131).

Powód został przyjęty w dniu 8 kwietnia 2013 r. do Aresztu Śledczego w G. (informacja o pobytach i orzeczeniach str. 1 – k. 133-139). Decyzją Komisji Penitencjarnej z dnia 11 kwietnia 2013 r. C. S. zakwalifikowano jako wymagającego osadzenia w wyznaczonym oddziale lub celi aresztu śledczego lub zakładu karnego typu zamkniętego, w warunkach zapewniających wzmożoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwo aresztu lub zakładu (wniosek o zakwalifikowanie – k. 126; decyzja komisji – k. 126v). Decyzją Komisji Penitencjarnej z dnia 9 stycznia 2014 r. przedłużono czas zakwalifikowania C. S. do kategorii osadzonych wymagających osadzenia w wyznaczonym oddziale lub celi aresztu śledczego lub zakładu karnego typu zamkniętego, w warunkach zapewniających wzmożoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwo aresztu lub zakładu (wniosek w sprawie weryfikacji – k. 132; decyzja komisji – k. 132v).

Niniejszą kategorię tzw. „niebezpiecznych” powodowi sukcesywnie przedłużano aż do 19 listopada 2015 r. (bezsporne, decyzja – k. 168v, 169).

C. S. od momentu zatrzymania przebywał w Areszcie Śledczym w G. i był tam zakwaterowany w następujących okresach: od 04.04.2013 r. do 14.06.2013 r.; od 31. 07.2013 r. do 23.08.2013 r.; od 20.09. 2013 r. do 23.09.2013 r.; od 25.10. 2013 r. do 14.11.2013 r.; od 08.01.2014 r. do 20.01.2013 r.; od 12.02 2014 r. do 17.02.2014 r.; od 30.05 2014 r. do 06.06.2014 r. (informacja o pobytach i orzeczeniach– k. 133-139).

W czasie pobytu powoda w Areszcie Śledczym w G. przebywał on zgodnie z kwalifikacją w celach jednoosobowych, rozmieszczonych w Pawilonie „N”, spełniających wymagania wskazane w art. 110 k.k.w. W tego rodzaju celi brak jest obowiązku zabudowy kąca sanitarnego. Ciepła woda w celach w Pawilonie „N” dostępna była od czerwca 2014 r. Natomiast przepływ powietrza w kanale wentylacyjnym w celach, w których przebywał powód był prawidłowy (notatka służbowa z 25.05.2017 r. – k. 223; protokoły z okresowej kontroli stanu technicznego

przewodów kominowych – k. 224-225). Cele, w których przebywał powód objęte są monitoringiem wizyjnym, z którego zapis przechowywany jest przez okres 7 dni. Wszystkie kamery, które zainstalowane są w celach mieszkalnych posiadają włączone funkcje „stref intymnych/prywatności” (notatka służbowa z 26.05.2017 r. – k. 222). Osadzony miał dostęp do opieki medycznej przynajmniej raz w tygodniu będąc osadzonym w Pawilonie „N” oraz w każdym momencie w przypadku zgłoszeń pilnych. Osadzony w trakcie przebywania w Areszcie Śledczym w G. podlegał konsultacjom urologicznym i dermatologicznym. Badanie usg jąder miało miejsce w obecności funkcjonariuszy (notatka służbowa lek. Med. D. C. z 25.05.2017 r. – k. 221; zeznania powoda – k. k. 478). Wydawane do użytkowania w Areszcie Śledczym w G. sorty skarbowe posiadają pełne właściwości użytkowe i po zdaniu przez osadzonych podlegają praniu lub czyszczeniu, podobnie obuwie skarbowe. Według szczegółowych zaleceń profilaktycznych w przypadku doprowadzania osadzonego do różnych miejsc na terenie jednostki jako środek prewencyjny należało zakładać kajdanki na ręce trzymane z przodu (notatka służbowa z 25.05.2017 r. – k. 226; zeznania powoda – k. 478). Okno w celi było uchylne na 10-15 cm, w celu uchylecia okna należało dzwonić po strażnika. Po 4 kwietnia 2013 r. powód był zakwaterowany w Areszcie Śledczym w B. w następujących okresach: od 03.09.2013 r. do 20.09.2013 r.; od 10.10.2013 r. do 17.10.2013 r.; od 14.11.2013 r. do 19.11.2013 r.; od 12.12.2013 r. do 08.01.2014 r.; od 04.02.2014 r. do 12.02.2014 r.; od 04.03.2014 r. do 13.03.2014 r.; of 01.04.2014 r. do 10.04.2014 r.; of 19.08.2014 r. do 18.09.2014 r. (notatka służbowa – k. 82; informacja o pobytach i orzeczeniach – k. 83-93).

W czasie pobytu powoda w Areszcie Śledczym w B. przebywał w monitorowanej celi jednoosobowej, kamery w kącikach sanitarnych posiadały funkcję maskowania stref intymnych. Powód podlegał kontroli osobistej przy każdorazowym wyjściu i powrocie do celi. Funkcjonariusze Aresztu Śledczego w B. nie wykonali ani jednego konwoju osadzonego. Powód otrzymywał środki higieny (notatka służbowa – k. 94; informacje z 25.05.2017 r. – k. 95; wykaz pobranych środków czystości – k. 96-103).

W dniu 12 lutego 2014 r. podczas pobytu powoda w Areszcie Śledczym w B. miało miejsce zdarzenie nadzwyczajne w postaci naruszenia nietykalności C. S. przez dowódcę zmiany. W dniu 10 marca 2014 r. po ujawnieniu zdarzenia zakwalifikowano je jako zdarzenie nadzwyczajne w myśl Zarządzenia (...) Dyrektora Generalnego SW z dnia 29 października 2013 roku w sprawie zdarzeń mogących wystąpić w Służbie Więziennej, sposobu ich dokumentowania oraz służby dyżurnej w jednostkach organizacyjnych, nadano stosowne meldunki, powiadomiono odpowiednie organy, a sprawozdanie z czynności wyjaśniających przesłano Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej. Wobec dowódcy wszczęto postępowanie dyscyplinarne. Wizytator ds. penitencjarnych Sędzia Sądu Okręgowego przeprowadził z urzędu lustrację doraźną i stwierdził, że ze względu na okoliczności i przebieg zdarzenia należy uznać, iż miało ono charakter krótkotrwały i incydentalny, a jego skutki dla osadzonego były znikome (notatka służbowa – k. 94). Wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku na mocy art. 66 § 1 i 2 k.k., art. 67 § 1 k.k. postępowanie zostało umorzone na okres próby wynoszący 2 lata; na mocy art. 67 § 3 k.k. orzeczono od funkcjonariusza I. N. na rzecz pokrzywdzonego C. S. kwotę 3500 zł tytułem nawiązki (wyrok – k. 10).

Powód przebywał w Areszcie Śledczym (...) począwszy od 23 września 2013 r. i był tam zakwaterowany w następujących okresach, oddziałach i celach: od 23.09.2013 r. do 10.10.2013 r. w celi N – (...); od 17.10.2013 r. do 18.10.2013 r. w celi N – (...); od 18.10.2013 r. do 25.10.2013 r.; w celi N – (...); od 19.11.2013 r. do 12.12.2013 r. w celi N – (...); od 20.01.2014 r. do 04.02.2014 r. w celi N – (...); od 17.02.2014 r. do 04.03.2014 r. w celi N – (...); od 13.03.2014 r. do 01.04.2014 r. w celi N – (...); od 10.04.2014 r. do 30.05.2014 r. w celi N – (...) od 06.06.2014 r. do 03.07.2014 r. w celi N – (...); od 18.09.2014 r. do 17.07.2015 r. w celi N – (...); od 17.07.2015 r. do 19.11.2015 r. w celi N – (...) (notatka służbowa – k. 188; informacja o pobytach i orzeczeniach – k. 195-207).

Podczas zakwaterowania w Areszcie Śledczym (...) powód przebywał w celi jednoosobowej, monitorowanej. Kamery monitorujące celę nie uwidaczniały intymnych części ciała osadzonego. Powód korzystał z opieki medycznej. Nie składał skarg, ani nie zgłaszał żadnych nieprawidłowości podczas pobytu. Był zadowolony z samotnego osadzenia (notatka służbowa – k. 165-166; sprawozdania – k. 170-179; rozmowy psychologiczne – k. 180-185).

W dniu 19 listopada 2015 r. na wniosek Kierownika Działu Ochrony Aresztu Śledczego (...) dokonano weryfikacji zakwalifikowania osadzonego jako wymagającego osadzenia w wyznaczonym oddziale lub celi aresztu śledczego lub

zakładu karnego typu zamkniętego w warunkach zapewniających wzmoczoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwa aresztu lub zakładu. Ze względu na właściwe zachowanie osadzonego w tym samym dniu Komisja Penitencjarna wydała decyzję o odwołaniu poprzedniej kwalifikacji C. S. (wniosek – k. 168, decyzja – k. 168v, 169).

W Areszcie Śledczym B. powód przebywał począwszy od 14 czerwca 2013 r. i był tam zakwaterowany w następujących okresach: od 14.06.2013 r. do 31.07.2013 r.; od 28.08.2013 r. do 03.09.2013 r.; od 30.11.2015 r. do dziś (informacja z 26.05.2017 r. – k. 105-106; informacja o pobytach i orzeczeniach – k. 112-119; notatka urzędowa – k. 589).

Podczas zakwaterowania w Areszcie Śledczym B. powód przebywał w monitorowanej celi mieszkalnej, dokonywano częstszej kontroli celi, dokonywano kontroli osobistej skarżącego przy każdorazowym wyjściu i powrocie do celi, w czasie doprowadzania w ramach oddziału mieszkalnego i poza nim zakładano kajdanki na ręce trzymane z przodu, na czas konwoju zakładano kajdanki na ręce i nogi, osadzony korzystał wyłącznie z odzieży i obuwia skarbowego. Powód nie zgłaszał żadnych nieprawidłowości podczas pobytu (informacja z 26.05.2017 r. – k. 105-106).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powyższych dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, które nie były kwestionowane przez strony i które nie budziły wątpliwości Sądu.

Sąd oparł się również na zeznaniach powoda (k. 478), dając im wiarę w zakresie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, niepozostających w sprzeczności z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym.

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadków D. K. (347v-348v) oraz L. O. (k. 542-547), bowiem nie przebywali oni w celi razem z powodem i nie posiadają wiedzy na temat warunków panujących w celi i traktowania powoda przez funkcjonariuszy ww. Aresztów Śledczych.

Sąd nie dał także wiary zeznaniom złożonym przez matkę powoda B. R. (k. 347), bowiem ustalenie wystąpienia u powoda grzybicy stóp w czasie pobytu w Areszcie wymaga posiadania wiadomości specjalnych, tj. wiedzy medycznej.

W sprawie dopuszczono dowód z opinii biegłego z zakresu dermatologii na okoliczność ustalenia wpływu pobytu powoda C. S. w Aresztach Śledczych (G., B., W. W.) na stan zdrowia powoda, w szczególności przyczyn wystąpienia u powoda grzybicy paznokci oraz zmian skórnych okolic głowy, powód jednak cofnął niniejszy wniosek (k. 621).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w niniejszej sprawie nie zasługuje na uwzględnienie.

Powód C. S. wywodził swoje roszczenie z tytułu naruszenia jego dóbr osobistych, na co wskazywała zarówno treść jego pozwu, jak i treść zeznań. Powód domagał się w niniejszej sprawie zasądzenia na jego rzecz od pozwanego kwoty 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty. Powód podnosił, że dwa lata i 8 miesięcy przebywał w Aresztach Śledczych zakwalifikowany do kategorii "N". Podniósł także, że podczas pobytu w Areszcie Śledczym w G., Areszcie Śledczym w B., Areszcie Śledczym (...) Areszcie Śledczym B. doświadczył wielu upokarzających sytuacji, wśród nich wymieniając przebywanie w celi jednoosobowej o bardzo małych wymiarach z nieoddzieloną toaletą, przebywanie w celi z monitoringiem obejmującym całość pomieszczenia, w tym łóżko i toaletę, rozbieranie do naga przy dwóch funkcjonariuszach i włączonych kamerach monitoringu, codzienne przeszukiwanie celi, skuwanie rąk i nóg łańcuchem przy transporcie i poruszaniu się po sądzie oraz placówkach ochrony zdrowia, brak możliwości uchylecia okna powyżej 10 cm, co uniemożliwiało jakąkolwiek cyrkulację powietrza, otrzymywanie brudnych ubrań, nieotrzymanie środków czystości, naruszenie jego nietykalności cielesnej przez jednego z funkcjonariuszy Aresztu Śledczego w B..

Jako podstawę faktyczną swoich roszczeń powód wskazał zatem liczne naruszenia jego praw i godności na skutek dopuszczenia się przez pozwanego czynów niedozwolonych, które miały skutkować naruszeniem jego dóbr osobistych.

Okoliczność pobytu powoda w Areszcie Śledczym w G., Areszcie Śledczym w B., Areszcie Śledczym (...), Areszcie Śledczym B. w okresie od 4 kwietnia 2013 r. do 19 listopada 2015 r. w pawilonie N tj. części przeznaczonej dla osadzonych zakwalifikowanych do osadzenia w warunkach zapewniających wzmożoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwa aresztu lub zakładu znalazła potwierdzenie w zgromadzonym materiale dowodowym i była między stronami bezsporna.

Sąd zważył, że powód przebywał w ww. jednostkach penitencjarnych w związku z zastosowanym w stosunku do niego, na mocy decyzji organów procesowych, środkiem zapobiegawczym w postaci tymczasowego aresztowania, a zatem jego dobra osobiste doznały ograniczenia w wyniku odbywania tego środka, ale podlegały niewątpliwie ochronie w zakresie określonym szczegółowo w przepisach prawa tj. w przypadku przekroczenia granic. W związku z powyższym zarzut naruszenia dóbr osobistych powoda winien być poddany ocenie w kontekście art. 23 k.c., jak też w świetle przepisów regulujących zasady wykonywania izolacyjnych środków zapobiegawczych. Ograniczenie tych praw winno natomiast wynikać z ustawy lub wydanego orzeczenia.

Stosownie do treści art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Zdaniem C. S. działania pozwanego w postaci: umieszczenia powoda w celi jednoosobowej o bardzo małych wymiarach z nieoddzielną toaletą, w celi z monitoringiem obejmującym całość pomieszczenia, w tym łóżko i toaletę, rozbieranie do naga przy dwóch funkcjonariuszach i włączonych kamerach monitoringu, codzienne przeszukiwanie celi, skuwanie rąk i nóg łańcuchem przy transporcie i poruszaniu się po sądzie oraz placówkach ochrony zdrowia, niezapewnienia możliwości uchYLENIA okna powyżej 10 cm, co uniemożliwiało jakąkolwiek cyrkulację powietrza, otrzymywanie brudnych ubrań, nieudostępnienia środków czystości naruszyły jego godność oraz prywatność.

Jak wynika ze zgromadzonych w aktach sprawy dowodów, w tym zeznań przesłuchanych świadków, pozwany podejmował w stosunku do C. S. wszystkie ww. środki. Strona pozwana nie kwestionowała przy tym tych okoliczności. Zdaniem Sądu takie działania funkcjonariuszy wyżej wymienionych aresztów śledczych świadczą o tym, że mogło w sprawie dojść do naruszenia dóbr osobistych powoda w postaci godności i prywatności.

W tym zakresie rozważenia wymagała zatem kwestia czy w realiach niniejszej sprawy, wobec naruszenia przedmiotowych dóbr, możliwym jest udzielenie powodowi ochrony z tego tytułu na podstawie art. 24 k.c.

Stosownie do treści art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Stosownie zaś do art. 448 k.c., w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Przytoczony przepis wprowadza domniemanie bezprawności naruszenia dóbr osobistych. Zgodnie natomiast z art. 6 k.c. ten, kto przedsięwziął działania naruszające dobro osobiste musi wykazać, że był do tego uprawniony. Ciężar udowodnienia braku bezprawności, czyli ciężar wykazania, że nie zachodziła żadna z okoliczności wyłączających bezprawność działania spoczywał zatem na pozwanym. Bezprawnym jest przy tym każde działanie naruszające dobro osobiste, jeżeli nie zachodzi żadna ze szczególnych okoliczności je usprawiedliwiających. Do okoliczności wyłączających bezprawność naruszenia dóbr osobistych na ogół zalicza się: 1) działanie w ramach porządku prawnego,

tj. działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy prawa; 2) wykonywanie prawa podmiotowego; 3) zgodę pokrzywdzonego; 4) działanie w ochronie uzasadnionego interesu.

Sąd zważył, że zgodnie z art. 4 § 2 Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz.U.1997 Nr 90 poz.557 ze zm.– dalej k.k.w.) skazany zachowuje prawa i wolności obywatelskie, a ich ograniczenie może jedynie wynikać z ustawy oraz z wydanego na jej podstawie prawomocnego orzeczenia.

W realiach niniejszej sprawy pozwany wskazywał, że jego działania nie były bezprawne, gdyż przedsiębrane w stosunku do powoda środki były zgodne z prawem i obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Jak wynika ze zgromadzonych w sprawie dowodów C. S. w toku postępowania karnego był podejrzany o popełnienie czynu z art. 252 § 1 k.k. w zb. z art. 282 k.k. w zw. z art. 11§ 2 k.k. oraz czynu z art. 280 § 1 k.k. Powaga zarzucanych czynów w myśl art. 212 a k.k.w. (w wersji sprzed 24 października 2015 r.) skutkowałą zakwalifikowaniem powoda do kategorii tzw. więźnia niebezpiecznego czyli osadzeniem w wyznaczonym oddziale lub celi aresztu śledczego w warunkach zapewniających wzmożoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwo tego aresztu. Kwestia kwalifikacji powoda do przedmiotowej grupy była podejmowana co trzy miesiące i wynikała każdorazowo z decyzji komisji penitencjarnej. W tym zakresie Sąd orzekający podziela dominujące w orzecznictwie stanowisko, zgodnie z którym w sprawie o naruszenie dóbr osobistych osadzonego lub skazanego nie można oceniać, czy dyrektor zakładu karnego lub Dyrektor Generalny Służby Więziennej wydając decyzję działali zgodnie z prawem czy bezprawnie. Dopuszczenie badania tych kwestii przez sąd cywilny w sprawie o naruszenie dóbr osobistych skazanego oznaczałoby nie tylko dopuszczenie dwutorowości postępowania sądowego w zakresie nadzoru nad wykonywaniem kary pozbawienia wolności, lecz także prowadziłoby w konsekwencji do faktycznego pozbawienia znaczenia przyjętego przez ustawodawcę trybu postępowania i oddziaływania sędziego i sądu penitencjarnego na skazanego w zakładzie karnym. (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 lutego 2012 r., IV CSK 276/11, OSNC 2012, nr 9, poz. 107; Sąd Najwyższy w wyroku z 10 maja 2012 r. IV CSK 473/11, LEX nr 1211994; Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z 22 maja 2015 r. , I ACa 72/15, LEX nr 1785923).

W niniejszej sprawie Sąd był natomiast uprawniony do zbadania, czy zastosowane wobec powoda w związku z ww. kwalifikacją środki podwyższonego bezpieczeństwa i nakładane na niego ograniczenia były zgodne z prawem.

Jak wynika z treści art. 212b § 1 pkt 1, 2, 5, 8 i 9 k.k.w. (w wersji sprzed 24 października 2015 r.) w areszcie śledczym tymczasowo aresztowany, wobec którego zastosowano kwalifikację tzw. więźnia niebezpiecznego, przebywa w następujących warunkach: cele mieszkalne oraz miejsca i pomieszczenia wyznaczone do: pracy, nauki, przeprowadzania spacerów, widzeń, odprawiania nabożeństw, spotkań religijnych i nauczania religii oraz zajęć kulturalno-oświatowych, z zakresu kultury fizycznej i sportu wyposaża się w odpowiednie zabezpieczenia techniczno-ochronne, cele mieszkalne są częściej kontrolowane niż te, w których osadza się tymczasowo aresztowanego, wobec którego nie podjęto decyzji, o której mowa w art. 212a § 1, tymczasowo aresztowanego poddaje się kontroli osobistej przy każdorazowym wyjściu i powrocie do celi, widzenia odbywają się w wyznaczonych miejscach pod wzmocnionym dozorem, a tymczasowo aresztowany nie może korzystać z własnej odzieży i obuwia. Nadto stosownie do treści art. 212b §2 k.k.w. (w wersji sprzed 24 października 2015 r.) zachowanie tymczasowo aresztowanego zakwalifikowanego do ww. kategorii podlega stałemu monitorowaniu w celach mieszkalnych wraz z częścią przeznaczoną do celów sanitarno-higienicznych, a monitorowany obraz lub dźwięk podlega utrwalaniu.

Z treści art. 212 b k.k.w. wynika także uprawnienie funkcjonariuszy jednostki penitencjarnej do poddawania tymczasowo aresztowanego kontroli osobistej przy każdorazowym wyjściu i powrocie do celi. Artykuł 116 § 2 k.k.w. definiuje przy tym "kontrolę osobistą" jako polegającą na oględzinach ciała oraz sprawdzeniu odzieży, bielizny i obuwia, a także przedmiotów posiadanych przez skazanego. Nie ulega zatem wątpliwości, że działania funkcjonariuszy w stosunku do powoda w tym zakresie były również zgodne z obowiązującymi w tym zakresie regulacjami. Kontrole te miały bowiem na celu zapewnienie bezpieczeństwa w jednostce i zapobieganie przestępstwom.

W odniesieniu do zarzutów dotyczących monitorowania cel, w których przebywał C. S. Sąd zważył, że działania pozwanego wynikały z uprawnień przysługujących mu na mocy art. 212b § 2 k.k.w. Wskazać dodatkowo należy, że w

myśl art. 73a k.k.w. zakłady karne mogą być monitorowane przez wewnętrzny system urządzeń rejestrujących obraz lub dźwięk, w tym przez system telewizji przemysłowej (§ 1). Monitorowanie, zapewniające możliwość obserwowania zachowania skazanego, można stosować w szczególności w celach mieszkalnych wraz z częścią przeznaczoną do celów sanitarno-higienicznych, w łazienkach, w pomieszczeniach wyznaczonych do widzeń, w miejscach zatrudnienia osadzonych, w ciągach komunikacyjnych, na placach spacerowych, a także do obserwacji terenu zakładu karnego na zewnątrz budynków, w tym linii ogrodzenia zewnętrznego (§ 2). Przy czym zgodnie z § 5. powołanego przepisu obraz z kamer systemu telewizji przemysłowej, zainstalowanych w części celi mieszkalnej przeznaczonej do celów sanitarno-higienicznych oraz w łazienkach, jest przekazywany do monitorów lub urządzeń, w sposób uniemożliwiający ukazywanie intymnych części ciała skazanego oraz wykonywanych przez niego intymnych czynności fizjologicznych. Na możliwość wyposażenia celi w kamery telewizyjne i urządzenia umożliwiające nasłuch zezwalał przy tym §81 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 2003 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej (Dz.U.2003 r. Nr 194 poz. 1902 ze zm.).

Zgodnie z powyższym obowiązujące w dacie pobytu powoda w wyżej wskazanych aresztach śledczych przepisy dopuszczały możliwość monitorowania całej celi mieszkalnej, w której przebywały osoby tymczasowo aresztowane uznane na mocy decyzji komisji penitencjarnej za osoby stwarzającej poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu. Przepisy te dopuszczały również możliwość monitorowania części sanitarno-higienicznej celi, jednak w sposób uniemożliwiający ukazywanie intymnych części ciała skazanego oraz wykonywanych przez niego intymnych czynności fizjologicznych. W związku z powyższym uznać należało że działania pozwanego w zakresie monitoringu cel nie wynikało ze szczególnego sposobu udręczenia powoda ale miało również na celu zapewnienie bezpieczeństwa w jednostce.

Powód C. S. wskazywał również, że miał skuwane ręce i nogi łańcuchem przy transporcie i poruszaniu się po sądzie oraz placówkach ochrony zdrowia.

Sąd zważył, że stosownie do treści art. 19 ust. 1 pkt. 4 Ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U.2010 r. Nr 79 poz. 523 ze zm. w wersji sprzed 5 czerwca 2013 r.) funkcjonariusze podczas pełnienia obowiązków służbowych mają prawo do stosowania względem osób pozbawionych wolności środków przymusu bezpośredniego w postaci: kajdanek lub prowadnic. Przy czym zgodnie z ust. 2. powołanego przepisu środki przymusu bezpośredniego wymienione w ust. 1 mogą być stosowane, jeżeli jest to konieczne oraz wyłącznie w celu przeciwdziałania: usiłowaniu zamachu na życie lub zdrowie własne lub innej osoby, nawoływaniu do buntu, groźnemu nieposłuszeństwu lub zakłóceniu porządku mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo, niszczeniu mienia lub ucieczce osoby pozbawionej wolności, a także w celu odparcia bezpośredniego zamachu na konwój ochraniający osobę pozbawioną wolności lub materiały niejawne w rozumieniu przepisów o ochronie informacji niejawnych. Jak wynika natomiast z ust. 6 art. 19 powołanej ustawy w celu zapobieżenia ucieczce osoby pozbawionej wolności lub objawom jej czynnej agresji lub autoagresji można zastosować, jako środki prewencyjne, kask ochronny, kajdanki, pas obezwładniający lub prowadnice, a także urządzenia techniczne powodujące blokadę stawu kolanowego.

Mając na względzie treść powołanych przepisów, jak też fakt, że C. S. był oskarżony o popełnienie przestępstw z użyciem przemocy, został zakwalifikowany jako tzw. więzień niebezpieczny, zdaniem Sądu zastosowanie wobec powoda sztywnych kajdan nie nosiło znamion bezprawności i mieściło się w granicach uprawnień przysługujących funkcjonariuszom pozwanego.

W tych okolicznościach nie sposób uznać, że kwestionowane przez powoda działania pozwanego były bezprawne. Dlatego też również z tego powodu w sprawie niemożliwym byłoby uwzględnienie roszczeń powoda.

Odnosząc się natomiast do zarzutu naruszenia nietykalności cielesnej zważyć należy, że wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku na mocy art. 66 § 1 i 2 k.k., art. 67 § 1 k.k. postępowanie zostało umorzone na okres próby wynoszący 2 lata; na mocy art. 67 § 3 k.k. orzeczono od funkcjonariusza I. N. na rzecz pokrzywdzonego C. S. kwotę 3500 zł tytułem nawiązki. Wobec umorzenia postępowania w sprawie wskazać należy, że nieznaczna była szkodliwość społeczna zarzucanego funkcjonariuszowi czynu, zaś zasądzona na rzecz C. S. kwota 3500 zł powinna kompensować doznana

przez niego krzywdę. Odnośnie zaś podnoszonych przez powoda okoliczności wystąpienia u powoda grzybicy paznokci oraz zmian skórnych okolic głowy w czasie pobytu w Aresztach Śledczych (G., B., W., W.), powód nie udowodnił, że przebywanie w warunkach izolacji penitencjarnej, w którymś z aresztów było przyczyną wystąpienia tych dolegliwości. Niezbędna w tym zakresie byłaby opinia biegłego dermatologa, jednakże powód cofnął wniosek o dopuszczenie dowodu z tejże opinii.

Mając na względzie wskazane powyżej okoliczności Sąd oddalił powództwo C. S. w całości.

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o art. 102 k.p.c., mając na uwadze przede wszystkim względy natury podmiotowej związane z sytuacją finansową i życiową powoda, które zadecydowały o wcześniejszym dwukrotnym zwolnieniu go od kosztów sądowych w części. Powód jest osobą pozbawioną wolności, nadto jego roszczenia w niniejszej sprawie związane były z warunkami odbywania środka zapobiegawczego w jednostce penitencjarnej. Okoliczności te w ocenie Sądu przemawiały za nieobciążaniem powoda kosztami niniejszego postępowania.

Wobec powyższych okoliczności, na podstawie powołanych przepisów, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.